

Samen speculeren

Hoe kunnen we mensen die niet zo veel perspectief meer denken te hebben uitdagen om samen verder te kijken dan de dag van vandaag en morgen?

Introductie

My Futures

MyFutures is een onderzoeksproject (2016-2018) gericht op hoe mensen hun persoonlijke, mogelijke toekomsten kunnen verbeelden en zich hierop kunnen voorbereiden.

www.myfutures.nl

Samen speculeren

Praten en speculeren over mogelijke toekomsten kan moeilijk zijn. Zeker voor ouderen, die misschien niet het gevoel hebben dat er nog een verre toekomst in het verschiet ligt. We signaleerden bij ouderen een houding die tegenwerkt om verschillende mogelijkheden te zien en overwegen en zo je eigen weg te kunnen kiezen. Dan zitten praktische barrières ook snel in de weg bij het denken in mogelijkheden.

In de ontwerpcase 'Samen Speculeren' onderzochten we met ouderen van het Ontmoet- en Groetplein hun sociale toekomsten. Hoe kun je door middel van speelse interventies ruimte creëren om samen te denken, praten en speculeren over mogelijke (sociale) toekomsten?

Dit werk valt onder een Creative Commons Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal-licentie.

Team en partners

Case team:

Bas Raijmakers (DAE)

Renee Scheepers (DAE)

Alissa van Asseldonk (DAE)

Monique Slijkhuis (ZuidZorg)

Gerard van Bakel (ZuidZorg)

Shay Raviv (STBY)

Partners:

..STBY..

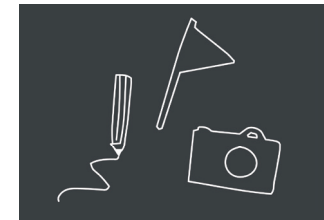
Deelnemers

Werkwijze

Interviews met ouderen om erachter te komen wat er momenteel speelt in hun sociale leven.

Interventies ontwerpen en testen; een safari op de Dutch Design Week, een M&M kennismakingsquiz, een filmworkshop en meer!

Samen reflecteren.

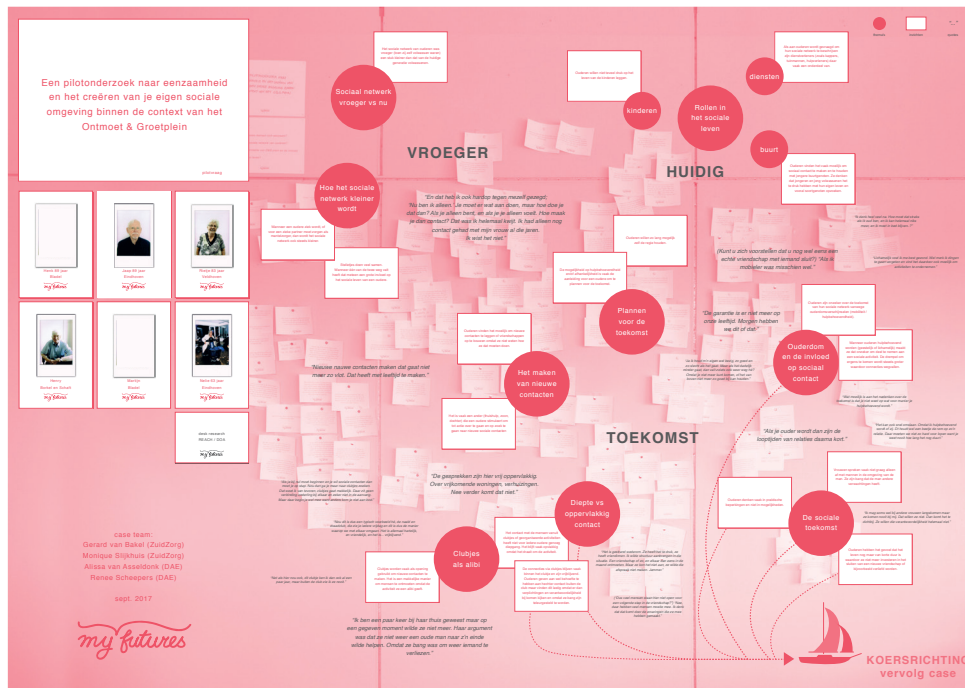
Analyseren van aantekeningen en geluidsfragmenten en strategieën opstellen.

Analyse

“En dat heb ik ook hardop tegen mezelf gezegd; ‘Nu ben ik alleen.’ Je moet er wat aan doen, maar hoe doe je dat dan? Ik had alleen nog contact gehad met mijn vrouw al die jaren.”
- Deelnemer

“Lichamelijk voel ik me best gezond. Wel merk ik dingen te gaan vergeten en vind het daardoor ook moeilijk om activiteiten te ondernemen.”
- Deelnemer

“Het kan ook snel omslaan. Omdat ik hulpbehoevend word of zij. Dat houdt wel een beetje de rem op zo’n relatie. Daar moeten we niet zo hard voor lopen want je weet nooit hoe lang het nog duurt.”
- Deelnemer

Download deze poster van de My Futures website onder 'downloads'

Bij de inventarisatie is er gekeken naar wat er speelt bij sociale activiteiten voor ouderen.

Door interviews en interventies kwamen we erachter dat:

Nieuwe contacten

Clubjes worden vaak als opening gebruikt om nieuwe contacten te maken. Het is een makkelijke manier om mensen te ontmoeten omdat de activiteit ze een alibi geeft.

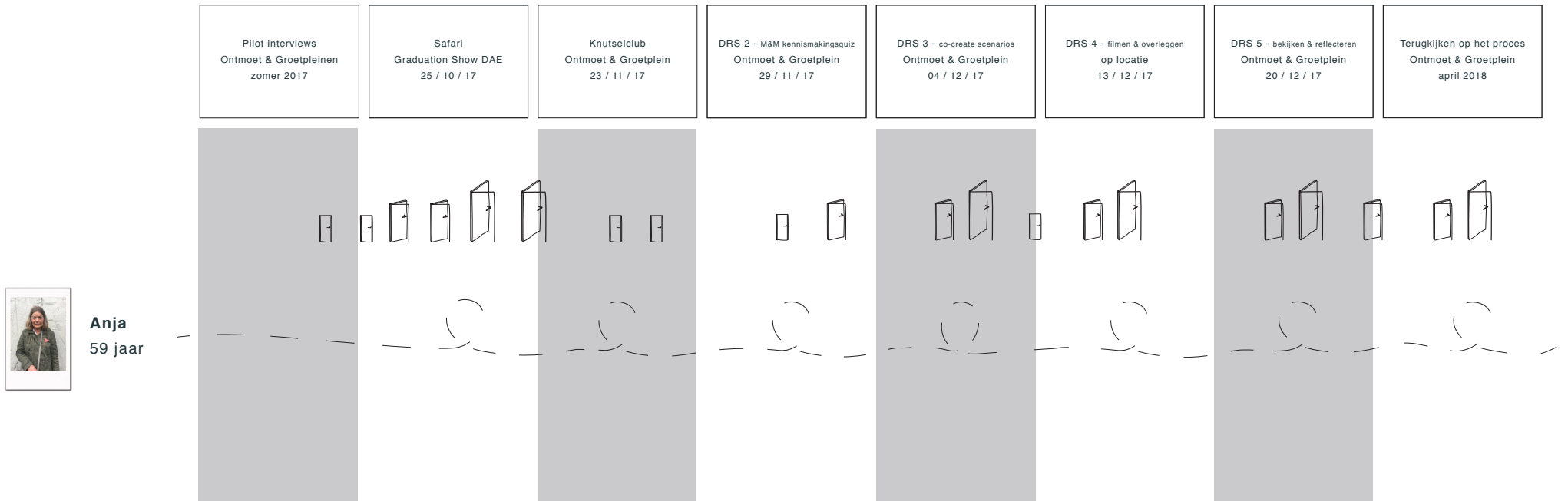
Diepgang van contact

Het contact met de mensen vanuit clubjes of georganiseerde activiteiten heeft niet voor iedere oudere genoeg diepgang. Het blijft vaak oppervlakkig omdat het draait om de activiteit.

Investeren in nieuwe contacten

Mensen hebben het gevoel dat het leven nog maar van korte duur is waardoor ze niet meer investeren in het sluiten van een nieuwe vriendschap of een nieuwe liefde.

Ontwerpopdracht

Hoe kunnen we gespreksmomenten ontwerpen waarin of waardoor ouderen meer open staan voor mogelijke toekomst?

Interventies

We hebben een aantal activiteiten ontworpen met een speculatieve inhoud.

Safari Dutch Design Week

Zoals een privé tour over de Graduation Show bij Design Academy Eindhoven tijdens de Dutch Design Week langs de meer speculatieve afstudeerprojecten. Studenten waren zelf aanwezig om hun verhalen te delen. We gingen het gesprek aan over wat de betekenis van de projecten in het eigen leven zou kunnen zijn.

Design Research Space: Ethno-Science fiction films

En bijvoorbeeld een filmworkshop van 5 weken waarin studenten van Design Academy Eindhoven samen met ouderen speculeerden over mogelijke toekomstscenario's, gebaseerd op het nieuwste werk van wetenschappers. Zo was er een groep die een date heeft vastgelegd van een 80 jarige met een robotbloem, is in beeld gebracht hoe je met behulp van VR in de huid van je kat kan duiken, en is er een nieuw beroep bedacht voor een 130-jarige.

“De persoonlijke vragen van de graduates en vooral ook de perfect gebalanceerde uitleg en (vooral) vragen van de tour guide slechtten de drempel voor de gasten om te spreken over hun eigen leven, verwachtingen en gevoelens in de context van een tentoonstelling.”

- Academic Researcher

DRS 2 - Kennismakingsspel
Ontmoet & Groetplein
29 / 11 / 17

DRS 3 - co-create scenarios
Ontmoet & Groetplein
04 / 12 / 17

DRS 4 - filmen & overleggen
op locatie
13 / 12 / 17

Wat werkt er wel en niet?

Als startpunt van de Design Research Space konden de studenten een fragment kiezen uit 'The Mind of the Universe'

"The key to the success of such program is trust and a personal approach. Without working very hard on 'breaking the ice' and connecting the elderly and the students on a personal level the program would not have worked. The collaboration with the actor Steye van Dam really helped to build that trust and create a very open and light atmosphere. Openness makes it possible to talk about the future, especially topics that can be difficult to share with new or familiar people."
- Design Researcher

Voordat studenten arriveren samen met de gasten M&M's sorteren. Ze worden aan het werk gezet. We zetten een gezellig muziekje op. Op deze manier gaven we de ouderen meer zelfvertrouwen (territorium atbakenen?). De studenten zijn te gast in hún huiskamer.

"The use of a scientific future developments as a starting point for the films really helped to frame the process, and keep the thematic focus. Otherwise it is very easy to work very abstract and general, with such complex topics. Within the scientific data base, groups that started with a specific development found it easier to build a short story in relation to it. The group that chose a more general scientific movie, relating to the role of elderly in the society, struggled to focus."
- Design Researcher

"Ja het is echt mooi, het is net als of je of echt krijgt het is echt gaaf!" - Loes

"Ik denk dat ik het wel vaak zou gebruiken zo'n bijl. Om naar Island te reizen bijvoorbeeld." - Rosetta

De studenten lieten hun gekozen fragment uit 'The Mind of the Universe' zien aan de gasten. Zij keken in eerste instantie verbaasd en niet begrijpend.

De fun-factor was erg belangrijk om tot een succesvolle samenwerking te komen.

Gasten aan de ene kant van de tafel, studenten aan de andere kant. Gasten hebben overzicht over 'andere groep', wanneer er een match is komt de student bij de gast langs om een M&M op te halen. Studenten worden gevraagd de eerste stap te zetten.

"We gaan even door over 'zinnig' ja? Intelligent en leuk, dat krijg en dom!"
"Ze volgende stelling: ik ben verleid."
"Ik denk al over de leeftijd heen om nog verliefd te worden." - Alpa (64)
"Er moet veel veranderen wat dat nog gebeurt!" - Tjara
"Er zijn vast nog leuke mensen maar dat heeft voor my interesse niet meer." - Annie (80)

De studenten lieten de nieuwe technologie door de gasten ervaren. Hierdoor konden de gasten zich inleven.

Hierna gingen de groepen gezamenlijk aan de slag om een story board te maken.

Het speculeren ging soms stroef in het begin maar door bij te sturen en verschillende technieken toe te passen (Liz Sanders, Slava etc.) was uiteindelijk elke groep in staat om een mooi, empathisch, sterk verhaal te schetsen.

"It was often hard both for the students and elderly to bring the speculative perspective to the future scenario. To be able to do that one needs to obtain a skill of creative speculative thinking. If this program shall be repeated, it is important that the program leaders are able to support and stimulate the speculative narrative."
- Design Researcher

De polaroids werden heel erg gewaardeerd en zowel de gasten als de studenten wilden er zelf graag een hebben om mee naar huis te nemen als herinnering.

"Wie praat met wie is een essentieel onderdeel en moet je vormgeven. Hier is dat succesvol gedaan met een soort persoonlijke quiz met M&M's die mensen die iets gelijk hebben (bijvoorbeeld verliefd zijn, ernstig ziek zijn geweest etc.) bij elkaar bracht, met een groepsfoto als afsluiter."
- Academic Researcher

Het inschakelen van een acteur heeft erg geholpen bij het maken van de scenario's en het filmen.

Wat werkt er wel

Gezamenlijk en open reflecteren

Een groeps gesprek voor publiek waarin we reflecteren op wat de deelnemers hebben gezien tijdens de safari en hoe dit betrekking heeft op hun eigen leven. Gezamenlijk en open reflecteren creëert ruimte voor een open en toch intiem gesprek.

Kennismakingsquiz

Een persoonlijke kennismakingsquiz met M&M's die mensen die iets gelijk hebben (bijvoorbeeld verliefd zijn, ernstig ziek zijn geweest etc.) bij elkaar bracht, met een groepsfoto als afsluiter.

Wat werkt er niet

Vragen te open insteken

Bij het bespreken van momenten werden de open kaartjes nooit gebruikt. Het lukte eigenlijk alleen om te sturen naar een concreet (voorbeeld) moment.

Flexibel om gaan met contactmomenten

Ouderen willen van tevoren precies weten waar ze aan toe zijn, wie de betrokkenen zijn en wat ze gaan doen.

Spaarsysteem speldjes

Een herhaling van contactmomenten creëren door een spaarsysteem van speldjes te introduceren. Mensen haakten aan omdat ze het moment leuk vonden en bleven daardoor hangen, niet voor de beloning.

Download de poster 'Ontwerpbeslissingen' voor een volledig overzicht.

De waarde van diepgaande contactmomenten

Deze poster is een overzicht van alle 'ingrediënten' die komen kijken bij het ontwerpen van diepgaande contact momenten voor ouders, als stimulans om duurzame relaties aan te gaan. De context is het Ontmoet- en Groetplein van ZuidZorg, waar samenkomen en zijn een nog relatief makkelijke stap is, maar waar samen blijven -en dus opbouwen van een sociaal netwerk- echter lastig blijkt.

Bij veel ouderen signaleerden we een houding die tegenwerkt om verschillende mogelijkheden te zien en overwegen en zo je eigen weg te kunnen kiezen (in sociale contacten). Iteraties van inspirerende momenten kunnen (tijdelijk) een houding veranderen, waardoor er intieme momenten ontstaan waarin spreken over de toekomst wél kan plaatsvinden.

case team:

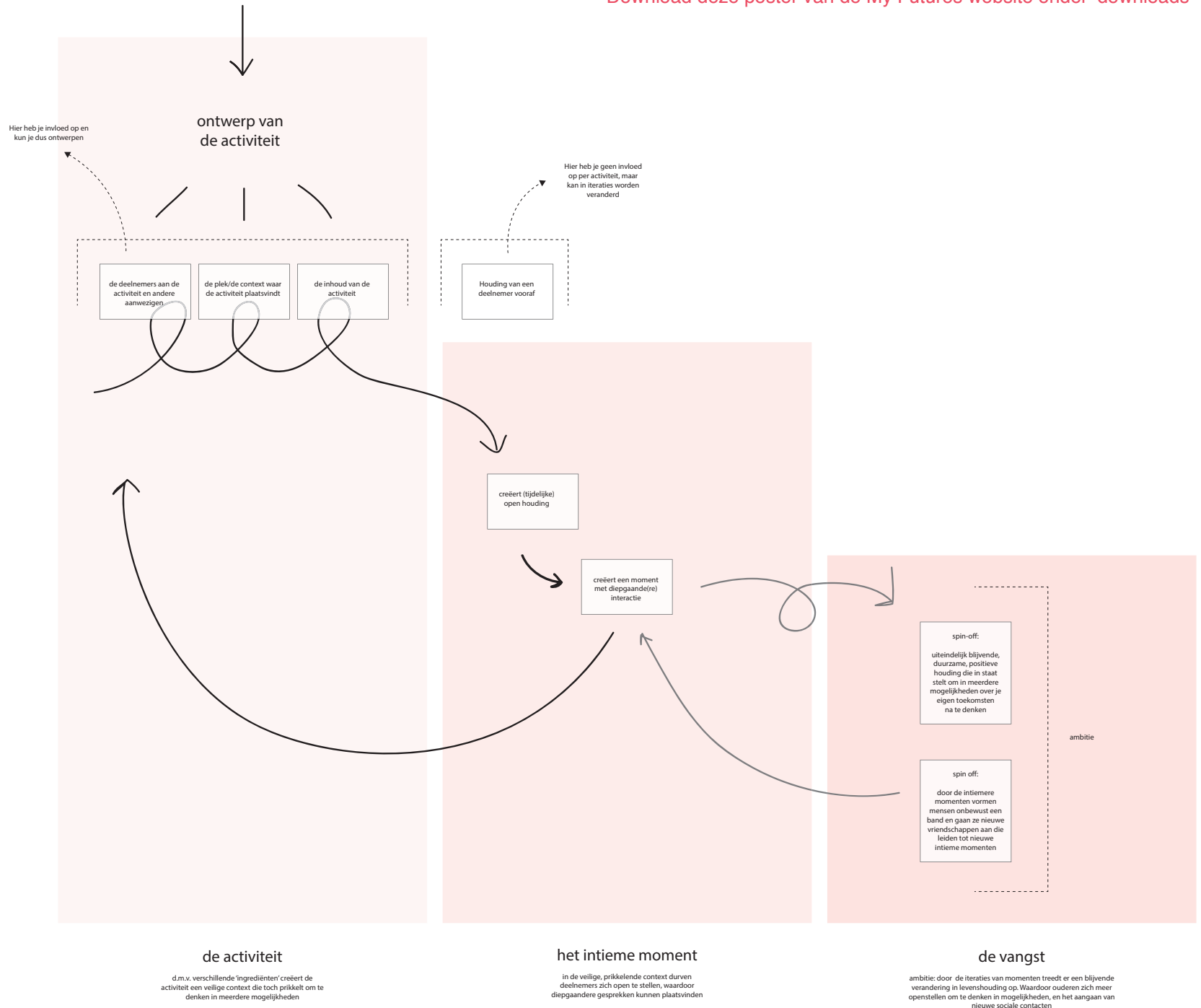
Gerard van Bakel (ZuidZorg)
 Monique Slijkhuis (ZuidZorg)
 Alissa van Asseldonk (DAE)
 Renee Scheepers (DAE)

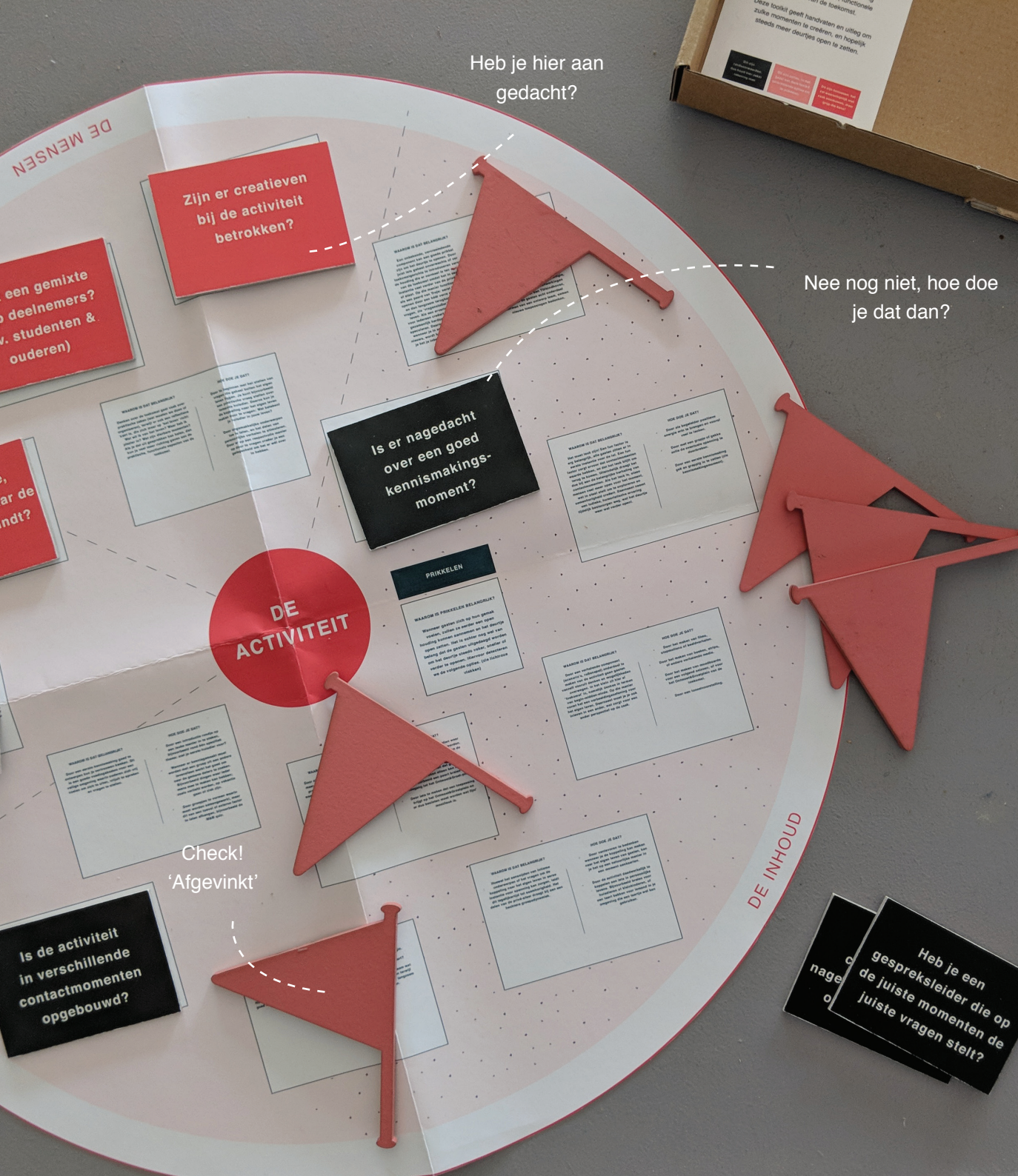
sept. 2017

MyFutures is een onderzoeksproject (2016-2018) gericht op hoe mensen hun persoonlijke, mogelijke toekomst kunnen verbeelden en zich hierop kunnen voorbereiden.

www.myfutures.nl

Download deze poster van de My Futures website onder 'downloads'

Een hulpmiddel om activiteiten te ontwerpen

Na geïnventariseerd te hebben wat wel en niet werkt hebben we een eerste schetsmodel gemaakt voor een tool die kan worden ingezet door ZuidZorg om hun activiteitenprogramma te ontwerpen. Hoe krijgen we het deurtje steeds verder open gezet bij gasten van het Ontmoet- en Groetplein en wat kunnen we daar mee bereiken?

Door het creëren van inspirerende momenten kun je prikkelen om een houding een klein beetje veranderen. Bijvoorbeeld een houding die tegenzit in het denken in mogelijkheden. Die veranderende houding zien wij als een deurtje dat langzaam opent, je wordt gestimuleerd om te denken in mogelijkheden, en vanzelf betere (vertrouwens) banden op te bouwen met anderen om je heen.

Denken over de toekomst gaat namelijk vaak over praktische zaken (wat moeten we doen of organiseren), terwijl er ook een reflectieve kant is, die zich meer op 'het leven' richt: Wat wil ik van het leven? Waar heb ik plezier in? Wat zijn dierbare momenten? Als je dat uit gesprekken kan halen, dan kun je veel meer richting geven aan de praktische, functionele aspecten van de toekomst. Deze toolkit geeft handvaten en uitleg om zulke momenten te creëren, en hopelijk steeds meer deurtjes open te zetten.

Dit zijn randvoorwaarden, dus houd hier zeker rekening mee

Dit zijn opties, in het geval van deze toolkit verschillende opties om te prikkelen

Dit zijn bonussen, het zal waarschijnlijk niet vaak voorkomen, maar grijp die kans!

Conclusies

Iets concreets en tastbaars kan helpen om in het gesprek de koppeling te maken naar het eigen leven.

Een speculatief element toevoegen aan de activiteit verlaagt de drempel om op een speelse manier over mogelijkheden te denken.

Er is een gespreksleider nodig die de juiste vragen op het juiste moment kan stellen.

Sámen reflecteren is bevorderlijk voor het aftasten van nieuwe mogelijkheden.

Iteraties van contactmomenten vergroot de kans op een duurzame verandering in houding.

Wanneer deelnemers zich veilig voelen zijn ze veel opener en bereid om zichzelf kwetsbaar op te stellen.

Het ontwerpen en steeds opnieuw testen van de gespreksmomenten leidde tot de volgende inzichten:

Iets concreets en tastbaars in het gesprek

Iets concreets en tastbaars helpt het gesprek een onderwerp te geven. Een fysiek object kan het makkelijker maken om te vragen naar een privéleven, eigen waarden en behoeftes. Wanneer een fysiek object ook nog eens iets gekks of onbekends is, kan dat stimuleren om samen te speculeren.

Maak het leuk!

Een fun factor zoals een quiz of een show, maakt dat die contactmomenten waarde hebben, dat het leuk is terug te blijven komen. Uiteindelijk is het de herhaling van contactmomenten die bijdraagt aan een positieve attitudeverandering van mensen.

Er is een goede gespreksleider nodig

Denken over de toekomst gaat vaak over praktische zaken (wat moeten we doen of organiseren), terwijl er ook een reflectieve kant is, die zich meer op ‘het leven’ richt: Wat wil ik van het leven? Waar heb ik plezier in? Wat zijn dierbare momenten? Als je dat uit gesprekken kan halen, dan kun je veel meer richting geven aan de praktische, functionele aspecten van de toekomst.

“Mensen kropen verder uit hun schulp dan normaliter bij het Ontmoet & Groetplein. Zo werden (meer) onderwerpen (meer) bespreekbaar dan voorheen.”
- Academic Researcher

